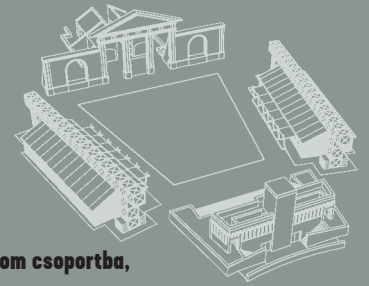

MEMENTO PARK PROJEKT 2006

„A SZOCIALIZMUS SZÁZ MONUMENTUMA” – KIÁLLÍTÁS
BUDAPESTI SZOBROK 1945 – 1988

MEMENTO PARK, TANÚ TÉR, II. BARAKK
2006. SZEPTEMBER 16. – OKTÓBER 15.

A szocialista kultúrpolitika a művészeti élet produktumait három csoportba, „Támogatott – Túrt – Tiltott” kategóriákba sorolta. A kiállítás 100 támogatott politikai szobor bemutatásával – megegyezően a Szoborpark ars poeticájában megfogalmazottakkal – nem a szobrok, s nem a szobrászok; hanem szobrokat propagandacéllal telepítő, hatalmi jelképként használó ideológia kritikai elemzését kívánja elősegíteni. Tematikus egységek:

I. Felszabadulási emlékművek II. Munkásmozgalmi személyiségek

III. „Az eszme fogalommá manifesztálódott” IV. Életképek / A hétköznapi szocializmus

Révai József az 1950-es I. Magyar Képzőművészeti Kiállítást megnyitó műcsarnoki beszédében hangsúlyozta: „Elmondhatjuk, hogy képzőművészetünk nagyban és egészben igenis rálépett a helyes útra. Képzőművészeink már igyekeznek a népnek dolgozni. ... Új először az, hogy képzőművészeink témában az új élet, az új valóság, az új ember felé fordulnak vagy kezdenek fordulni. Megjelentek a vásznon, a szobrokon a dolgozó emberek, épülő szocializmusunk új típusai, a sztáhnovista, a traktoros, a pártmunkás, a honvéd, a feltörekvő dolgozó nő, az új szocialista ifjúság.”

A városok tereire, a kisebb települések főutcáira a kommunista vezetők hatalmas portrészobrai és a felszabadított, majd a gyarmati létre kényszerített létet büszkén reprezentáló behódolás-emlékművek kerültek, amelyeket – nyíltan vagy leplezetten – szovjet tanácsadók instrukciói alapján, nemegyszer aktív közreműködésével valósítottak meg, mely együttest aztán a korszak új hőseinek, a munkások és parasztok idealizált alakjainak erőtől duzzadó szobraival dúsították.

Az ún. ötvenes évek központi művészeti kategóriájává avatták az esztétikai direktívák megfogalmazói és az ideológusok a történelmi kényszerből eredeztetett hálát: a köszönet kifejezését, az alárendelt szerepből, kiszolgáltatott helyzetből fakadó felajánlkozást.”

(Wehner Tibor művészettörténész, 2003)

„A szocialista utópia emlékműveinek első számú tárgyai a kommunizmus államának jövőbeli lakói voltak. Ezt szóról szóra úgy képzelték el, hogy ott elégedett munkások és parasztok dolgoznak, akik még szabadidejüket is igen produktívan töltik, például olvasással vagy sportolással.

A társadalmi harmónia és bőség jövőbe vetített ábrándképe volt ez, amely a fiatalokat egy olyan, osztályok nélküli társadalom örököseiként idealizálta, ahol a fizikai és szellemi munka szétválasztása megszűnik és mindenki egyenlő. A sztálinizmus éveiben Kelet-Európa szerte számos szobrot állítottak az új férfinak és az új nőnek. A művészek folyamatosan figyelték a szovjet modellt, aminek eredményeként kialakult a szocialista realizmus sajátos homogén, nemzetközi stílusa.”

(Reuben Fowkes művészettörténész, 2004)

„Az egyre nagyobb jelentőséghez jutó köztéri emlékmű – amelynek révén az újkori uralkodók mind gyakrabban állították önmagukat nyilvános téren közszemlére – megnövelte a szobrászat művelőinek fontosságát, de ugyanakkor különleges ellenőrzési mechanizmusoknak vetette őket alá. (...)

Ha a fejedelmek a köztéri emlékművekkel a nyilvános elismerés érzékeny közegének tették ki személyes uralmuk jelét, biztosaknak kellett lenniük abban, hogy reprezentációjuk hatásos. Ezért érthető, hogy olyan terveket tettek a szobrászok elé, amelyeket udvari festők rajzoltak az uralkodók közvetlen közelében, hogy kikérték idegen tekintélyek tanácsát, és hogy különleges ellenőrzéseknek vetettek alá minden egyes szobrot, amelyet nyilvánosság elé szántak.

Az udvari szobrász legfontosabb feladatai a 'reprezentatív nyilvánosság' ingoványos határövezetében helyezkedtek el.”

(Martin Warnke művészettörténész, 1985)

„A SZOCIALIZMUS SZÁZ MONUMENTUMA” – KIÁLLÍTÁS BUDAPESTI SZOBROK 1945–1988

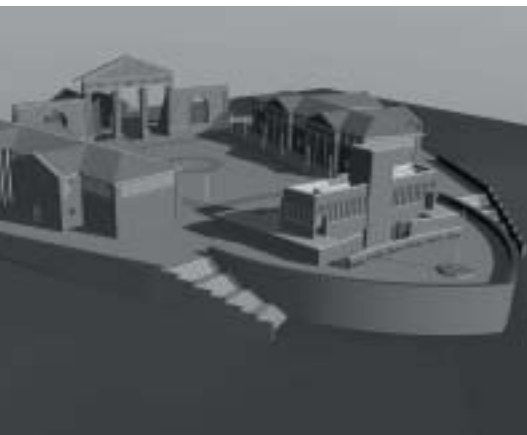
MEMENTO PARK, TANÚ TÉR, II. BARAKK / 2006. SZEPTEMBER 16. – OKTÓBER 15.

„A köztéri alkotások létesítésének politikai indíttatására, a monumentális objektumok politikai-hatalmi aspektusokkal való áthatására jellemző adatokra bukkanhatunk abban az 1978-as felmérésben, amelynek összesítése egy belső terjesztésű kiadványban látott napvilágot.

A forradalmi események és a felszabadító harcok emlékét őrző létesítmények hazánk területén című kiadvány 2501 köztéri objektumot vesz számba: 181 szobrot, 965 emlékművet, 1061 emléktáblát és 294 síremléket. A hozzávetőlegesen tíz éves periódusokat mérlegelő statisztika szerint 1956 és 1965 között 504, 1966 és 1978 között 1031 'mű' született, vagyis a hatvanas-hetvenes évtized a köztéri berendezkedés rendkívül dinamikusan fejlődő korszaka volt. (A statisztika nem tartalmazza a direkt politikai céloktól függetlenül létrejött, a rendszersemleges, a csupán művészeti szándékokat megtestesítő monumentális alkotásokat.)”

(Wehner Tibor művészettörténész, 2004)

MEMENTO PARK PROJEKT 2006 KIÁLLÍTÁS-SOROZAT
BUDAPEST, XXII. KERÜLET MEMENTO PARK, TANÚ TÉR
2006. SZEPTEMBER 16. – NOVEMBER 26.

I. A SZOCIALIZMUS KEZDETE, A „KEMÉNY DIKTATÚRA”
TEMATIKA: „A KOMMUNIZMUS ÁLDOZATAI” – TÉMAKÖRBE: RECSK

II. A SZOCIALIZMUS HÉTKÖZNAPJAI, A „PUHA DIKTATÚRA”
TEMATIKA: „A SZOCIALIZMUS SZÁZ MONUMENTUMA” – BUDAPESTI SZOBROK 1945 – 1988
MEMENTO PARK, TANÚ TÉR, II. BARAKK / 2006. SZEPTEMBER 16. – OKTÓBER 15.

III. – IV.: A SZOCIALIZMUS BUKÁSA: AZ EGÉSZSÉGES SZABADSÁGVÁGY
TEMATIKA: „A PÈRE LACHAISE-TŐL A 301-ES PARCELLÁIG”, – A VILÁG ITTHON / KÜLFÖLDÖN,
1990 ELŐTT / UTÁN EMELT '56-OS EMLÉKMŰVEI

A KIÁLLÍTÁS KURÁTORA: Eleőd Ákos ■■■ SZAKÉRTŐ: Wehner Tibor ■■■ KIÁLLÍTÁSDESIGN: Eleőd Ákos, Julius Gyula
■ TÁMOGATÓK: '56-os Emlékbizottság ■ Nemzeti Kulturális Alap ■ EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK: Budapest Galéria ■
Képző- és Iparművészeti Lektorátus ■ Kulturális Örökség Napjai / Kulturális Örökségvédelmi Hivatal ■ Szoborpark
Múzeum ■ Jövő Háza Központ Kft. ■ Homo Humanus Kft. ■ KIADVÁNY GRAFIKAI ARCULATA: Domján Gábor, Földi Endre
■ KIÁLLÍTÁS GRAFIKAI MUNKÁI: Dessin Stúdió ■ KIÁLLÍTÁSI INSTALLÁCIÓ KIVITELEZÉS: Szenikart Kft.

www.mementopark.hu

nka
Nemzeti Kulturális Alap